

www.khk.be

Optimalisatie van landschapsbeheer met schapen:

KHK
KATHOLIEKE
HOOGESCHOOL
KEMPEN

Schapen en herder

Bert Driessen
Katholieke Hogeschool Kempen
bert.driessen@khk.be

www.khk.be

Inhoud

- Schapen
 - Functie
 - Begrazingsfactoren
- De herder
 - Begrazingsbegrippen en technieken
 - Diergezondheid en –welzijn
 - Wettelijke verplichtingen
 - PR
 - Werk
 - Rendabiliteit
 - Enquêtes
- Conclusies

www.khk.be

Landschapsbegrazing

3 factoren:

- Vegetatie
- Dieren
- Management/herder

www.khk.be

1. De dieren: schapen

Vandaag:

- Vleesproductie ↑↑
- Stamboek
- Melkproductie
- Landschapsbegrazing

KHK
KATHOLIEKE
HOOGESCHOOL
KEMPFEN

ASSOCIATIE
KULDEUR
KEMPFEN

www.khk.be

Vandaag in Vlaanderen

Provincie	Aantal beslagen	Totaal aantal schapen	Aantal oelen
Antwerpen	2.075	20.024	16.587
VI-Brabant	2.850	22.297	19.182
W-Brabant	420	4.302	3.484
W-Vlaanderen	4.877	38.922	33.603
O-Vlaanderen	7.146	36.927	32.678
Limburg	1.686	16.474	14.272
Vlaanderen	19.054	138.946	119.806
Henegouwen	1.808	16.860	13.284
Luik	1.603	18.562	14.261
Luxemburg	948	15.338	12.963
Namen	1.440	15.918	12.382
Wallonië	5.799	66.678	52.890

KHK
KATHOLIEKE
HOOGESCHOOL
KEMPFEN

ASSOCIATIE
KULDEUR
KEMPFEN

www.khk.be

Begrazingsresultaat

Begrazingsresultaat

• Driessen en Geers, 2009. Landschapsbegrazing met schapen. Natuur.focus, december.

KHK
KATHOLIEKE
HOOGESCHOOL
KEMPFEN

ASSOCIATIE
KULDEUR
KEMPFEN

www.khk.be

Conservering van zeldzame lokale schapenrassen?

Belgische schapenrassen

Aantal schapen

Jaartal

- ARDENSE VOSKOP
- ENTRE-SAMBRE-ET-MEUSE
- HOUTLANDSCHAAP
- KEMPENS SCHAAP
- LAKENS SCHAAP
- MERGELLANDSCHAAP
- VLAAMS KUDESCHAAP
- VLAAMS SCHAAP

www.khk.be

2. De herder

Vroeger

Gronden om schapen te onderhouden

Nu

Schapen om gronden te onderhouden

www.khk.be

Begrazingstechnieken en -begrippen

- Standbeweiding
- Gestuurde begrazing
- Druk- of stootbegrazing
- Zomerbegrazing
- Winterbegrazing: afgrazen na zaadzetting
- Jaarrondbegrazing
- Begrazingsplan

www.khk.be

Diergezondheid en -welzijn

- Ontworming
- Vaccinatie (tegen blauwtong)
- Klauwgezondheid
- Myiasis
- Zwoegerziekte
- Nutritionele tekorten
- Lammerseizoenen
- Conditie van de dieren
- Beschutting/hittestress

www.khk.be

Wettelijke verplichtingen

Landbouwhuisdieren!

- Registratie en identificatie dieren
- Registratie van alle bewegingen
- Registratie vervoermiddel
- Registratie van reiniging en ontsmetting veewagen
- Transport: getuigschrift van vakbekwaamheid
- 15 december inventarisatie
- Diergeneesmiddelenregister
- Beschutting
- Nutriëntenemissierechten
- Milieuvergunningplicht
- Verplichte financiële bijdragen

=> **Administratie**

www.khk.be

PR

- Geven van informatie tijdens het uitvoeren van begrazingsprojecten
- Organisatie lammetjesdagen
- Organisatie wolscheerfeest

www.khk.be

Werk

- Begrazing
 - Flexinetten
 - Hoeden
 - Transport van dieren
- Voederwinning
- Winterstalling
- Dieren: ontwormen, vaccinaties, scheren...
- Lammerseizoen
- Administratie
- PR
- ...

KHK
KATHOLIEKE
HOOGESCHOOL
KEMPEN

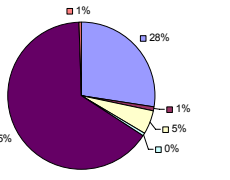
ASSOCIATIE
KULDEURERS

www.khk.be

Rendabiliteit

Inkomsten/uitgaven? → offertes
Economische studie (2007):

Verdeling van de inkomsten

Categorie	Percentage
Verkoop dieren	65%
Verkoop wol	28%
Toeslagrechten	1%
Subsidie zeldzame rassen	1%
Beheervergoeding	0%
Andere inkomsten	0%

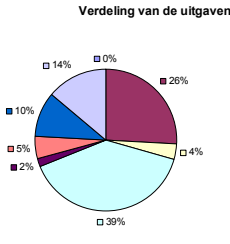
KHK
KATHOLIEKE
HOOGESCHOOL
KEMPEN

ASSOCIATIE
KULDEURERS

www.khk.be

Economische studie

Verdeling van de uitgaven

Categorie	Percentage
Aankoop dieren	39%
Voederkosten	28%
Diergezondheid	14%
Lonen	10%
Wettelijke kosten	5%
Gebouwen	4%
Werktuigen	2%
Andere uitgaven	0%

KHK
KATHOLIEKE
HOOGESCHOOL
KEMPEN

ASSOCIATIE
KULDEURERS

www.khk.be

Enquête schapenhouders

Landschapsbegrazing

Heeft u al ervaring met begrazingsprojecten? (ja)

Hoofdberoep:	40%
Nevenberoep:	41%
Hobby:	32%

Zou u aan begrazingsprojecten willen meewerken? (ja)

Hoofdberoep:	70%
Nevenberoep:	91%
Hobby:	63%

Bent u bereid om uw dieren(meerkeuzevraag)

Antwoord	Vast raster te plaatsen	Verplaatsbaar raster	Herderen continu
Hoofdberoep:	80%	30%	0%
Nevenberoep:	76%	59%	18%
Hobby:	68%	58%	16%

www.khk.be

Enquête schapenhouders

Herderen

Bent u bereid om een opleiding herderen te volgen?

Antwoord	Ja	Neen	Neutraal
Hoofdberoep:	20%	60%	20%
Nevenberoep:	41%	44%	18%
Hobby:	32%	63%	5%

Zou u voor de opleiding een getuigschrift willen ontvangen?

Antwoord	Ja	Neen	Neutraal
Hoofdberoep:	20%	50%	30%
Nevenberoep:	41%	41%	18%
Hobby:	42%	26%	32%

Bent u bereid om samen te werken met andere collega's?

Antwoord	Ja	Neen	Neutraal
Hoofdberoep:	40%	60%	0%
Nevenberoep:	52%	33%	15%
Hobby:	58%	26%	16%

www.khk.be

Enquête schapenhouders

Bent u geïnteresseerd om vlees van lammeren/schape die in natuurgebieden hebben gegraasd, onder een apart label, zoals "natuurvlees" te vermarkten

Antwoord	Ja	Neen	Neutraal
Hoofdberoep:	30%	50%	20%
Nevenberoep:	76%	15%	9%
Hobby:	63%	37%	0%

www.khk.be

Enquête terreinbeheerders

• Schapenrassen:

- Zeldzame schapenrassen (64%)
- 10% geen idee welk ras

• Financieel

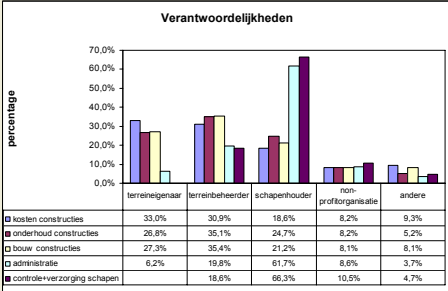
- Grond gratis ter beschikking (46,7%)
- Contracten van 1 à 2 euro

www.khk.be

Enquête terreinbeheerders

Verantwoordelijkheden

	terreineigenaar	terreinbeheerder	schapenhouder	non-profitorganisatie	andere
basen constructies	33.0%	30.9%	18.6%	8.2%	9.3%
onderhoud constructies	26.8%	35.1%	24.7%	8.2%	5.2%
bouw constructies	27.3%	35.4%	21.2%	8.1%	8.1%
administratie	8.2%	19.8%	61.7%	8.6%	3.7%
controle/verzorging schapen		18.6%	66.3%	10.5%	4.7%

www.khk.be

Conclusies

Herder

Administratie Bescheiden vergoeding

Hard en veel werken

www.khk.be

En wat hebben wij vandaag geleerd?

- Landschapsbegrazing heeft alle troeven om door te breken.
- Dat herderen of landschapsbegrazing ondergewaardeerd wordt.
- Dat er expertise noodzakelijk is:
 - Dieren: diergezondheid en dierenwelzijn
 - Vegetatie: mate van begrazing
 - Wetgeving
- Financiële aspect is een knelpunt: na verloop van jaren verschuiving naar andere bedrijfstakken.
- Knelpunt: landschapsbegrazing vanuit dierlijk of vegetatief standpunt

www.khk.be

Bestellen boek:
bert.driessen@khk.be

Logos: KHK KATHOLIEKE HOGESCHOOL KEMPEN, ASSOCIATIE KULLENDE, VSH, QZ, KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN

www.khk.be

Bedankt
